

Miljöredovisning 2025

1. Inledning	1
2. Omfattning och avgränsning	1
3. Sammanfattning	2
4. Resultat	3
4.1 Klimatneutral och klimatanpassad verksamhet	3
Inriktningsmål 1. Vi ska minska vår klimatpåverkan för att uppnå en fossilfri och klimatneutral verksamhet.	3
Inriktningsmål 2. Vår verksamhet ska vara anpassad till ett förändrat klimat	5
4.2 Hälsosam och giftfri miljö	5
Inriktningsmål 3. Vi ska minska användningen av miljö- och hälsofarliga ämnen och riskerna med dessa.	5
Inriktningsmål 4. Vi ska minska utsläpp och kassation av läkemedel.	6
Inriktningsmål 5. Vi ska gynna biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid utvecklande av regionens fastigheter samt vid inköp.	6
4.3 Hållbar resursanvändning	7
Inriktningsmål 6. Vi ska vara energieffektiva.	7
Inriktningsmål 7. Vi ska minska och agera cirkulärt vid användningen av material och naturresurser.	8
5. Referenser	9

1. Inledning

Region Västerbottens interna miljöarbete grundar sig på tre övergripande områden där regionen har störst miljöpåverkan, vilka också hittas igen både i regionens miljöpolicy och miljö- och klimatstrategi. Områdena pekar på var fokus i miljöarbetet ska ligga för att bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan.

- Klimatneutral och klimatanpassad verksamhet
- Hälsosam och giftfri miljö
- Hållbar resursanvändning

Miljö- och klimatstrategin innehåller sju inriktningsmål som tar avstamp i de nationella miljömålen och tar hänsyn till Länsstyrelsen i Västerbottens klimat- och energistrategi, samt den regionala utvecklingsstrategin i Västerbotten.

Denna miljöredovisning presenterar 2025 års resultat för de inriktningsmål och indikatorer som beslutats i Region Västerbottens Miljö- och klimatstrategi.

2. Omfattning och avgränsning

Miljöredovisningen omfattar Region Västerbottens interna miljöarbete under 2025, det vill säga de frågor som styrelse, nämnder och verksamheter har direkt rådighet över.

Statistikuppgifter är hämtade från interna källor som till exempel klimatbokslut och energibokslut, men också från regionens leverantörer. Avgränsningar och beräkningar redovisas löpande i resultatavsnittet.

3. Sammanfattning

I tabell 1 redovisas en sammanfattning av resultat på indikatorerna kopplade till inriktningens målen i Miljö- och klimatstrategin.

Tabell 1. Sammanställning av inriktningsmål och indikatorer, måluppfyllelse 2025.

INRIKTNINGSMÅL	INDIKATORER	ENHET	MÅL 2030, 2045	RESULTAT 2024	RESULTAT 2025
1. Vi ska minska vår klimatpåverkan för att uppnå en fossilfri och klimatneutral verksamhet	Klimatpåverkande utsläpp ska minska med minst 60% till år 2030 och verksamheten ska vara klimatneutral år 2045	Förändring jmf med 2018 (%)	60%, 100%	9% exklusive miljöspenddata	12 % exklusive miljöspenddata
	Markbundna transporter ska vara fossilfria år 2030	Redovisas per transportområde och färd sätt	100% ¹	18 % för verksamhetsbilar, 95% för kollektivtrafik, 95% Bussgods	29 % verksamhetsbilar, 98 % kollektivtrafik samt bussgods, 3 % patientresor med taxi, 4 % ambulans
3. Vi ska minska användning av miljö- och hälsofarliga ämnen och riskerna med dessa	Alla arbetsmoment med farliga kemikalier ska vara riskbedömda år 2030	Andel (%)	100%	30%	24%
	Andelen miljöbedömda och godkända material i byggprojekt, drift- och skötselåtgärder ska öka till 100 % år 2030	Andel (%)	100%	10% av samtliga byggprojekt	20 % av samtliga byggprojekt
4. Vi ska minska utsläpp och kassation av läkemedel	Förskrivning av miljöbelastande utvalda läkemedel ska minska enligt upprättad handlingsplan	Andel (%)		63% av utvalda läkemedel har minskad förskrivning	58% av utvalda läkemedel har minskad förskrivning
5. Vi ska gynna biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid utvecklande av regionens fastigheter och vid inköp	Andelen ekologiska livsmedel ska öka till 60 % år 2030. Regionen ska sträva efter att välja närproducerade livsmedel	Andel (%)	60% ²	31%	30%
6. Vi ska vara energieffektiva	Köpt energi (el, värme, kyla) i regionens egna fastigheter ska minska med 30 % till år 2030 och med 50 % till år 2045 jämfört med år 2009	Förändring jmf med 2009 (%)	30%, 50%	26%	32%
7. Vi ska minska och agera cirkulärt vid användningen av material och naturresurser	Andelen källsorterat avfall ska öka till 60 % år 2030	Andel (%)	60% ³	21% exkl. matavfall, 24% inkl. matavfall	23% exkl. matavfall, 25% inkl. matavfall

¹ Politiska prioriteringen om att den svenska fordonsflottan ska vara fossiloberoende till 2030. Koppling finns till etappmål för inrikestransporter för att nå det långsiktiga klimatmålet till 2045.

² Tidigare inriktningsmål som regeringen satt upp för ekologisk produktion och konsumtion: 60% av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030.

³ EU:s avfallsdirektiv där bl a återvinningsmålet att 60 % av avfallet ska återvinnas till 2030 ingår. Direktivet har integrerats i den nationella avfallsplanen och avfallsförebyggande program.

4. Resultat

Miljöredovisningen presenterar måluppfyllelsen för inriktningsmål och indikatorer i regionens Miljö- och klimatstrategi.

4.1 Klimatneutral och klimatanpassad verksamhet

Inriktningsmål 1. Vi ska minska vår klimatpåverkan för att uppnå en fossilfri och klimatneutral verksamhet.

För att regionen ska nå inriktningsmålet krävs insatser på flera strategiska områden. Ett viktigt steg är att minska klimatpåverkan genom att använda resurser och material effektivt. Vid ny- och ombyggnationer är fortsatt satsning på förnybar energi av stor betydelse. Det är även nödvändigt att ställa miljökrav som minskar klimatpåverkan från både varor, tjänster och de transporter regionen orsakar. Regionen arbetar för att minska energiförbrukningen och därmed klimatpåverkan, se vidare under mål 6. Regionen fortsätter också att främja fossilfria marktransporter genom krav i upphandlingar. Dessutom har målsättningar formulerats i nämndplaner för att motverka överanvändning av förbrukningsmaterial och undersöka möjligheten att ersätta engångsmaterial med flergångsmaterial vilket skapar bättre förutsättningar för hållbar materialanvändning och lägre klimatpåverkan.

Indikator 1.1 Klimatpåverkande utsläpp ska minska med minst 60 procent till år 2030 och verksamheten ska vara klimatneutral år 2045.

För redovisning av regionens totala klimatpåverkan har ett klimatbokslut tagits fram (1). Klimatberäkningarna i bokslutet är genomförda med ett klimatberäkningsverktyg framtaget av SKR i samarbete med 2050 Consulting. Verktöget syftar till att underlätta regionernas arbete med klimatbokslutet och bidra till en enhetlig redovisning mellan regionerna. Resultatet av klimatboksluten presenteras också i SKR:s nyckeltalsrapport - Miljöarbetet i regionerna (2).

Under 2025 uppgick det totala klimatutsläppet av växthusgaser från Region Västerbottens verksamheter till 136 000 ton CO₂e. Resultatet inkluderar miljöspenddata vilket innebär att spenderad summa används för beräkning av klimatutsläppen för de varor och tjänster där ingen annan data finns att tillgå. Exklusive miljöspenddata uppgick de totala utsläppen till ungefär 45 500 ton CO₂e vilket är en minskning med 500 ton jämfört med föregående år. Den största minskningen av utsläppen har skett inom område Fastigheter, se bild 1 för fördelning av klimatutsläpp mellan huvudkategorier.

Bild 2 visar en jämförelse av de totala koldioxidutsläppen mellan åren 2018 – 2025. Utsläppsnivån exklusive miljöspenddata har minskat med 12 % jämfört med år 2018. Resultatet ska dock ses som en indikation och inte som en absolut uppgift på klimatutsläpp per år då kvalitén på underliggande data kan variera mellan åren.

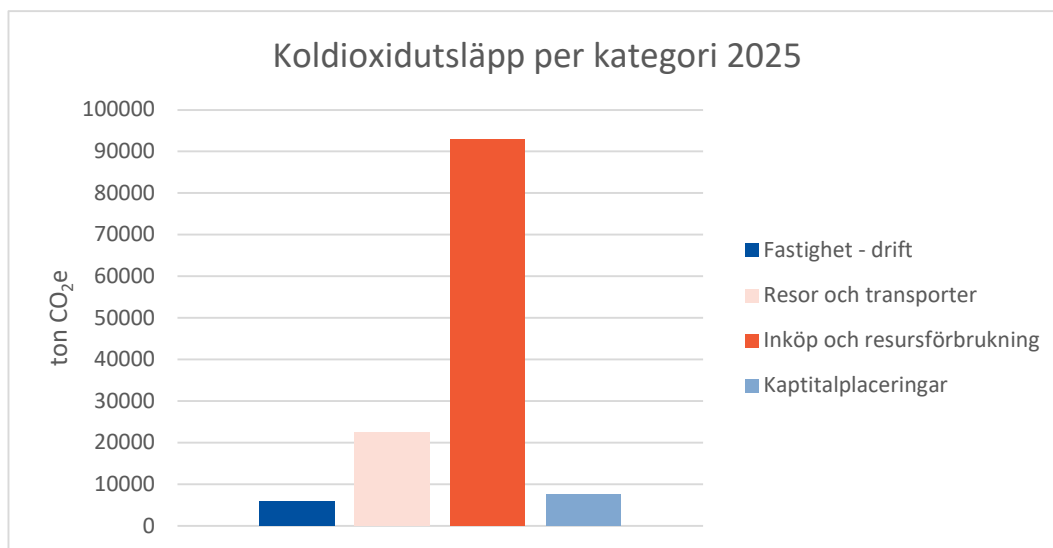

Bild 1. Fördelning av klimatutsläpp mellan huvudkategorier i ton CO₂e för år 2025.

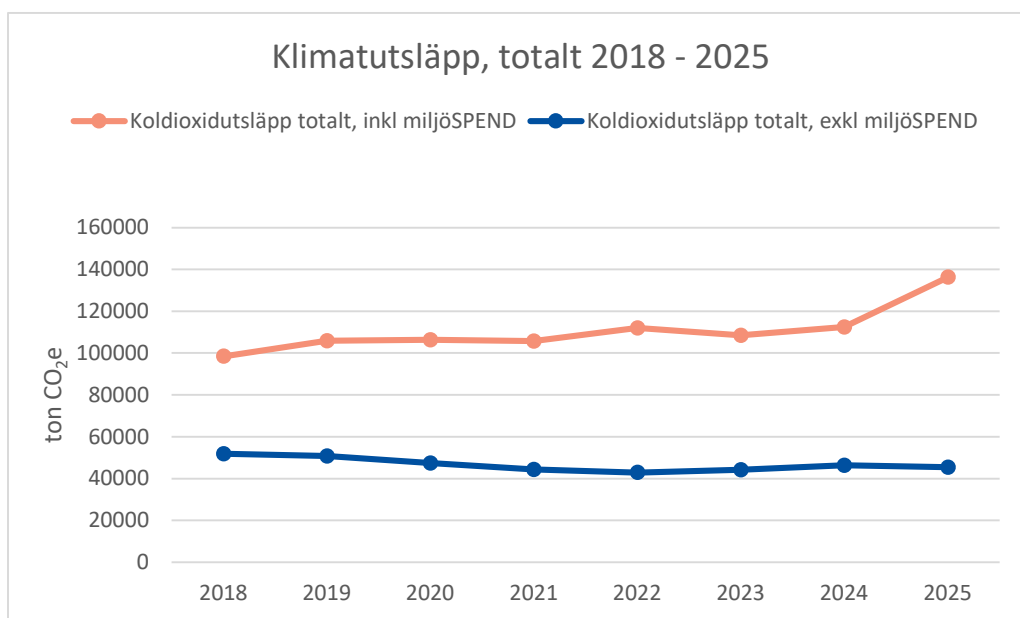

Bild 2. Totalt klimatutsläpp Region Västerbotten 2018 – 2025.

Indikator 1.2 Markbundna transporter ska vara fossilfria år 2030.

Regionen genererar marktransporter i form av tjänsteresor, patientresor, arbetspendling och godstransporter. År 2025 är andelen marktransporter med förnybart bränsle 87 %⁴. Kollektivtrafiken och bussgods har den högsta andelen fossilfria drivmedel, med 98 %. Däremot är patientresor med taxi endast fossilfria till 3 % och ambulansresor till 4 %. För verksamhetsbilar utgör andelen förnybart bränsle 29 %. Nästan hälften av alla verksamhetsbilar är eldrivna och utbytet till elbilar fortsätter enligt plan för att klara målsättningen om fossilfria marktransporter 2030.

⁴ I beräkningen ingår verksamhetsbilar, patientresor med taxi, ambulans, regionens transporter med bussgods och allmän kollektivtrafik som regionen upphandlar. Hyrbilar och sambulanstransporter ingår ej då uppgift om bränsleförbrukning saknas. Arbetspendling, patientresor där regionen betalar bidrag eller som regionen inte bekostar, samt tjänsteresande i egen bil är exkluderade från beräkningen då möjligheten att påverka dessa transporter är begränsad.

En förutsättning för omställningen till fossilfria transporter är att det finns en fungerande laddinfrastruktur. Regionen följer den beslutade utbyggningsplanen för laddinfrastruktur.

Inriktningsmål 2. Vår verksamhet ska vara anpassad till ett förändrat klimat

Förändringar i klimatet till följd av ökade växthusgasutsläpp kan exempelvis leda till ökad sannolikhet för värmeböljor, bränder, ras, skred och översvämningar. Regionen behöver anpassa sin verksamhet till de förväntade klimatförändringarna.

Under 2025 har en GAP-analys för Region Västerbottens klimatanpassningsarbete genomförts. Analysen utgick från regionens risk- och sårbarhetsanalys och har identifierat nuvarande styrkor och svagheter i regionens arbete med att möta klimatförändringarnas effekter. Resultatet av GAP-analysen visar att Region Västerbotten har kommit långt i kunskapsuppbyggnad och analys, men att det fortfarande finns luckor, till exempel när det gäller systematisering av åtgärder och integrering av klimatanpassningsarbetet i befintliga styrdokument och rutiner. Idag hittas styrande klimatanpassningsdokument i regionens risk- och sårbarhetsanalys, handlingsplan för värmebölja samt i Fastighets tekniska anvisningar.

Fastighet har ett fortlöpande arbete med klimatrisker och ser bland annat till att både värme- och kylsystem är utformade för att hantera framtida klimatförändringar. Särskild anpassning görs av prioriterade system så att de kan möta både extrem kyla och värmeböljor på ett effektivt sätt.

4.2 Hälsosam och giftfri miljö

Inriktningsmål 3. Vi ska minska användningen av miljö- och hälsofarliga ämnen och riskerna med dessa.

För att minska miljöpåverkan från användning av farliga ämnen arbetar regionen kontinuerligt med utfasning av kemiska produkter och varor med farligt kemiskt innehåll. Regionen arbetar också förebyggande genom att välja miljöbedömda material och kravställa vid inköp.

Regionen använder kemikaliesystemet KLARA som stöd för egenkontrollen av de kemikalier som används inom verksamheten. Under 2025 har totalt 155 verksamheter inventerat sina kemiska produkter i systemet. Verksamheterna kan via systemet genomföra riskbedömningar och därmed utreda risker med de kemiska produkter som används samt hur dessa risker kan minimeras.

Indikator 3.1. Alla arbetsmoment med farliga kemikalier ska vara riskbedömda år 2030.

För uppföljning av indikatorn har ett urval⁵ tagits bland de verksamheter som inventerat i kemikaliesystemet KLARA. Andelen riskbedömda kemikalier som valda verksamheter använder har beräknats. Av urvalet har 24 % av kemikalierna i arbetsmomenten riskbedömts. Urvalet utgjordes av 16 verksamheter varav nio hade påbörjat riskbedömningsarbetet. I urvalet ingick en laboratorieverksamhet vilken använder mer än 200 kemikalier. Trots att denna verksamhet har påbörjat sitt riskbedömningsarbete ger mängden kemikalier utslag på det totala resultatet.

⁵ Urval på 10 % av totalt antal inventerade verksamheter 2025.

Indikator 3.2. Andelen miljöbedömda och godkända material i byggprojekt, drift och skötselåtgärder ska öka till 100 procent år 2030.

År 2025 har byggvarubedömningen tillämpats i 20 % av fastighetsprojekten, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Verktuget används huvudsakligen i större projekt och sett till projektens totala budget används byggvarubedömning till 92 %.

Inriktningsmål 4. Vi ska minska utsläpp och kassation av läkemedel.

Möjlighet att begränsa läkemedels miljöpåverkan finns vid produktion, användning och avfallshantering. För att minska miljöpåverkan i framställningsskedet av läkemedel kan krav ställas i upphandling. Här spelar samarbetet inom Hållbar upphandling en viktig roll för att regionerna gemensamt ska kunna driva miljöutvecklingen inom läkemedelsbranschen framåt. För att minska läkemedels miljöpåverkan i samband med användning och kassation finns intern information som till exempel fakta om läkemedels miljöpåverkan samt regionens avfallshandbok, vilken beskriver säker hantering av läkemedelsavfall för att förebygga utsläpp till miljön. Regionen har också en fastställd handlingsplan för att minimera utsläpp och kassation av miljöfarliga läkemedel. Handlingsplanen innehåller aktiviteter som syftar till att begränsa läkemedlens miljöpåverkan. Dessa insatser inkluderar bland annat riktad information till förskrivare och vårdpersonal, korrekt hantering av läkemedelsavfall samt miljökrav vid upphandling.

Indikator 4.1. Förskrivning av miljöbelastande utvalda läkemedel ska minska enligt upprättad handlingsplan.

I handlingsplanen följs förskrivning av utvalda miljöbelastande läkemedel inom läkemedelsgrupperna antibiotika, hormoner, psykofarmaka, antiinflammatoriska och smärtstillande läkemedel. Under 2025 har förskrivningen minskat för 58 % av de utvalda läkemedlen jämfört med år 2018. Uppföljningen innefattar 24 av de 25 utvalda läkemedel som finns identifierade i handlingsplanen. Det är en liten ökning i jämförelse med 2024 års resultat, men det avgörande är hur förbrukningen i gram eller DDD/TIN (definierad dygnsdos per tusen innevånare) minskar för de utvalda läkemedlen. För till exempel diklofenak som har negativa miljöeffekter främst på vattenlevande organismer, har förbrukningen minskat från 2 019 till 445 DDD/TIN mellan åren 2018 – 2025.

Region Västerbotten har fortsatt lägst förskrivning av antibiotika per invånare jämfört med övriga regioner i Sverige, se SKR:s nyckeltalsrapport Miljöarbetet i regionerna. Mellan 2024 och 2025 minskade antalet recept per 1000 invånare i Västerbotten med drygt 11 %. Regionen har under en lång tid tillämpat etablerade rutiner för att begränsa onödig antibiotikaförskrivning. En framgångsfaktor är att smittskyddsenheten inom Region Västerbotten regelbundet genomför uppföljning av antibiotikaanvändningen. Varje hälsocentral analyserar sin egen antibiotikaförskrivning och diskuterar patientfall två gånger per år.

Inriktningsmål 5. Vi ska gynna biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid utvecklande av regionens fastigheter samt vid inköp.

Den biologiska mångfalden är avgörande för naturen och människan. Till exempel bidrar friska ekosystem till ökad förmåga för naturen att hantera och återhämta sig från effekterna av klimatförändringarna. Det ger också viktiga ekosystemtjänster som frisk luft, rent vatten och pollinerande insekter. Genom inköp och fastighetsförvaltning kan regionen främja biologisk mångfald. Genom att till exempel välja ekologiska produkter minskas spridning av kemiska bekämpningsmedel och den biologiska mångfalden gynnas.

Indikator 5.1. Andelen ekologiska livsmedel ska öka till 60 procent år 2030. Regionen ska sträva efter att välja närproducerade livsmedel.

År 2025 stod ekologiska livsmedel för 30 % av de totala livsmedelsinköpen för tillagningssköken vid Norrlands universitetssjukhus, Skellefteå och Lycksele sjukhus samt

kaffeavtal. Köket vid Norrlands universitetssjukhus har den största andelen ekologiska livsmedel med 37 %. Regionens kaffeinköp var till 99 % ekologiska. Tillagningsköket vid Skellefteå sjukhus hade den högsta andelen närproducerade livsmedel på 19 %, medan köket vid Lycksele sjukhus låg nära med 12 %. Totalt sett var 5 % av livsmedlen i hela regionen närproducerade.

4.3 Hållbar resursanvändning

Inriktningsmål 6. Vi ska vara energieffektiva.

Regionen arbetar fortlöpande med energieffektiviseringar av resor, fastigheter och lokaler. Energianvändning i regionens fastighetsbestånd är trots det arbete som utförts under de senaste årtiondena fortfarande relativt hög i förhållande till andra regioner i Sverige, se SKR:s nyckeltalsrapport Miljöarbetet i regionerna. Enligt regionens energibokslut 2025 finns höga ambitioner och goda förutsättningar för ett fortsatt framgångsrikt energiarbete och det finns stor potential att minska energianvändning för att nå målet (3). Energieffektiviserande åtgärder genomförs i större investeringsprojekt, höga krav ställs i samband med ny- och ombyggnation och energioptimering sker kontinuerligt i det dagliga arbetet i driftorganisationen. Regionen har också särskilt avsatta medel för energiåtgärder, så kallade LEIF-åtgärder (Lönsamma Energiåtgärder I Fastigheter) vilket är en framgångsfaktor i energiarbetet.

Indikator 6.1. Köpt energi (el, värme, kyla) i regionens egna fastigheter ska minska med 30 procent till år 2030 och med 50 procent till år 2045 (jämfört med år 2009).

Sedan 2009 har den totala energianvändningen i regionens fastigheter minskat från 128 GWh till 88 GWh, vilket motsvarar en minskning på 32 %. Energianvändningen redovisas som mängd köpt energi och i posten ingår el, fjärrvärme, och fjärrkyla samt olja och diesel till regionens reservvärme- och reservkraftsanläggningar.

För att nå 65 GWh år 2045 har en målsättning satts upp att årligt minska energianvändningen med cirka 2 GWh. Under 2025 minskade den köpta energin med hela 7,5 GWh, vilket innebär att det årliga minskningsmålet med råge är uppnått och att regionen redan nu uppfyller delmålet med en total energianvändning på 90 GWh år 2030, se bild 3. Samtliga enheter inom Region Västerbotten har klarat målet att minska den köpta energin för 2025.

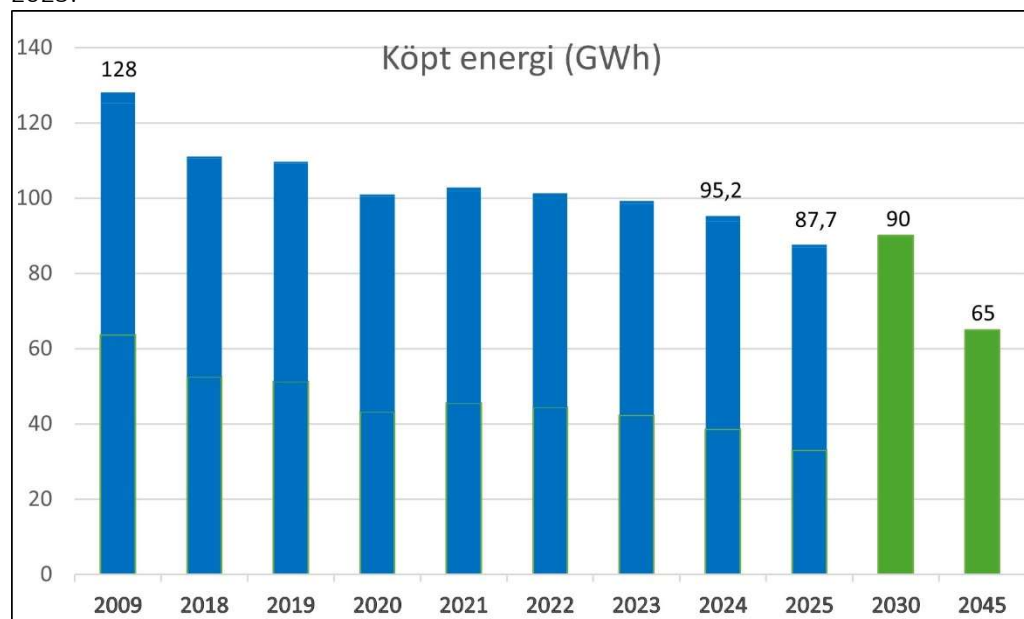

Bild 3. Total energianvändning i regionens fastigheter 2018 - 2025

Minskningen har uppnåtts genom en rad olika åtgärder, såsom rivning av byggnader, avyttring av tillfälliga moduler, installation av behovsstyrd ventilation, belysningsbyten samt optimering och styrning av värme- och ventilationssystem. Specifika insatser som ökad användning av geolager, installation av solceller samt förbättrad värmeåtervinning har också bidragit till positiva resultat på flera sjukhus och anläggningar. Sammantaget visar analysen i Energibokslutet att målmedvetna investeringar och kontinuerliga förbättringsåtgärder har varit avgörande för att nå de uppsatta energimålen.

Inriktningsmål 7. Vi ska minska och agera cirkulärt vid användningen av material och naturresurser.

Regionens stora förbrukning av resurser gör att produktval får stor betydelse. Det finns goda möjligheter att minska regionens miljö- och klimatpåverkan, genom att sträva efter cirkulära flöden och prioritera produkter som är mer skonsamma för vår hälsa och miljön. Under året har flera aktiviteter genomförts som påverkar inriktningsmålet, bland annat införde regionen en ny rutin för möbelhantering med målet att skapa en cirkulär hantering där återbruk prioriteras framför nyinköp och där möbler kan renoveras, rengöras och återbrukas i stället för att kasseras. Det har också skett insatser kring användningen av förbrukningsmaterial. För att identifiera produkter som potentiellt kan ersättas av flergångsalternativ har inköpsdata analyserats för ett urval av regionens förbrukningsartiklar. Analysen ger ett underlag för fortsatt arbete. Utbildningsinsatser har genomförts under året kring hållbar användning av förbrukningsartiklar. Detta kopplar till delmål i hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhetsplan om att verksamheterna ska inventera sitt användande av förbrukningsmaterial i syfte att kunna välja mer klimativänliga alternativ och arbetssätt.

Indikator 7.1. Andelen källsorterat avfall ska öka till 60 procent år 2030.

Den totala mängden avfall vid regionens tre sjukhus uppgick år 2025 till totalt 2,3 miljoner kg. Mängden källsorterat avfall utgjorde en andel på 23 %. Det matavfall som samlas in på sjukhusen rötas och används som fordonsbränsle och till uppvärmning av lokaler. Om matavfall inkluderas i mängden återvunnet material uppgår andelen källsorterat till 25 %. Andelen källsorterat avfall har ökat något de senaste åren, se bild 4.

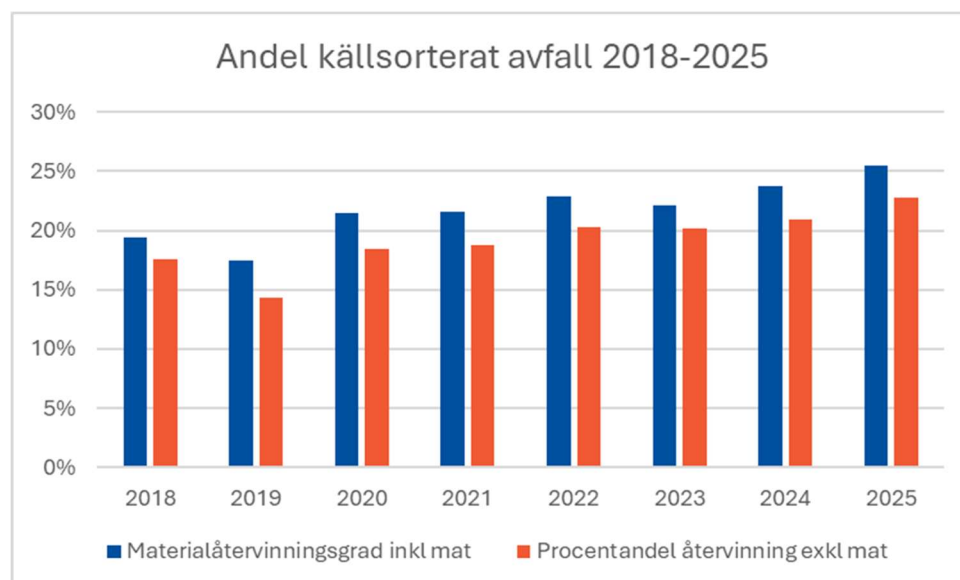

Bild 4. Andelen avfall vid Region Västerbottens tre sjukhus 2018 – 2025.

2024 kom en uppdaterad vägledning för beräkning av torrsubstans för matavfall vid rapportering till SKR:s statistikinsamling. Uppgifterna för samtliga år i bild 4 har justerats enligt vägledningen.

5. Referenser

1. Region Västerbotten. Klimatbokslut 2025. Umeå; 2026.
2. Sveriges kommuner och regioner (SKR). Miljöarbetet i regionerna 2025 – Nyckeltalsrapport [Internet]. Stockholm: SKR; 2026. Hämtad från:
<https://skr.se/miljoklimatochenergi/jamforelserregionersmiljoarbete.7802.html#h-Gemensammodellforklimatberakningar>
3. Region Västerbotten. Energibokslut 2025. Umeå; 2026.